

ИЗХ.№ 012/28. 03. 2021 г.

**ДО: Г-Н БОЙКО БОРИСОВ,
МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

**ПРОФ. Д-Р КОСТАДИН АНГЕЛОВ,
МИНИСТЪР НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО**

**Г-Н КРАСИМИР ВЪЛЧЕВ,
МИНИСТЪР НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА**

**ДОЦ. Д-Р, Д. М. АНГЕЛ КУНЧЕВ,
ГЛАВЕН ДЪРЖАВЕН ЗДРАВЕН ИНСПЕКТОР**

**КОПИЕ ДО: ОБЛАСТНИТЕ УПРАВИТЕЛИ И КМЕТОВЕТЕ В БЪЛГАРИЯ
МЕДИИТЕ В БЪЛГАРИЯ**

ОТВОРЕНО ПИСМО

**ОТНОСНО: НАСТОЯВАНЕ ЗА ОТВАРЯНЕ НА ДЕТСКИТЕ ГРАДИНИ,
УЧИЛИЩАТА И ЧАСТНИТЕ ОБРАЗОВАТЕЛНИ СТРУКТУРИ
НА ТЕРИТОРИЯТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

УВАЖАЕМИ Г-Н МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ, УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА,

Обръщаме се към Вас с огромна тревога, резултат от последното пълно затваряне на всички образователни институции в нашата страна и ограничаването на достъп до формалното и неформалното образование за всички възрастови групи.

Отчитаме притеснителните данни за повишаване на заболеваемостта в страната. Съпричастни сме към всеки един изгубен живот. Ежедневно се тревожим за здравето и благосъстоянието на нашите семейства и близки, за тяхното физическо и ментално състояние.

Като хилядолетен еволюционен израз за оцеляването на човечеството, грижата за потомството, ДЕЦАТА, винаги е била на първо място. И именно затова не можем да подминем с лекота факта, че децата в България са ограничени да задоволяват образователни потребности и голяма част от тях се намират на ръба на тяхното ментално равновесие.

Данните от разпространението на Ковид 19 недвусмислено показват, че "...училищата допринасят за малка част от всички случаи на заразени с Covid-19 във всяка държава членка на ЕС."(от Проучване на Европейския център за контрол на болестите за ролята на децата и училищата в разпространението на Ковид-19) https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/COVID-19-in-children-and-the-role-of-school-settings-in-transmission-first-update_1.pdf

Според същия източник на информация по време на пандемията от Ковид, не са се наблюдавали значителни училищни огнища. Оказва се, че предаването на вируса в училищна среда се влияе от нивата на заразяванията в съответната общност. Не са открити доказателства, които да сочат, че децата или образователните среди са основните двигатели на разпространението на SARS-CoV-2. А педагогическият персонал и възрастните в училищата не са изложени на по-висок риск от всяка друга професия.

ЗА ЗАТВОРЕНИТЕ УЧИЛИЩА

Връщането на децата в училище от средата на август 2020 не дава основание да се направи връзка с повишената заболяемост в много страни от ЕС през октомври 2020 г. Глобално проучване, което проследява данните за затварянето и последващото отваряне на училищата в 191 държави, не установява връзка между състоянието на училищата и разпространението на COVID-19. Подобно на него, извършеният от Европейския център за профилактика и контрол върху заболяванията (ЕЦПКЗ) преглед на равнищата на заразяване и състоянието на училищата в 32 европейски държави установява, че доказателствата от проследяването на контактите в училище и данните от наблюдения от редица държави-членки на ЕС подсказват, че отварянето на училищата не се свързва със значително нарастване на разпространението в общността". Системен преглед на 47 проучвания, публикувани по въпроса за пренасянето на заразата от деца към възрастни разкрива, че рискът от пренасяне на заразата от деца в общността (и особено към най-възрастните) е сравнително малък. Позицията на ЕЦПКЗ по този въпрос също гласи: „Децата не са значим фактор за разпространението на пандемията. Те се заразяват най-вече от възрастните". Затварянето на училищата може да помогне за намаляването на разпространението на SARS-CoV-2, но самò по себе си е безполезно, заради предаването на вируса в обществото, поради трудно осъществимото налагане на строги мерки върху икономическия и социален живот <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/children-and-school-settings-covid-19-transmission>

РИСКЪТ ЗА ДЕЦАТА

Децата под 18-годишна възраст представляват около 8% от всички установени случаи на заболяване. Наблюденията в Европа разкриват, че относителният дял на заболяванията сред децата се запазва под дела на възрастните, като най-малко са заболелите деца под 10-годишна възраст. След частичното отваряне на училищата в Англия и Уелс заразяванията сред учениците не са повече, отколкото сред населението като цяло. Националната система за наблюдение в Шотландия също разкрива малобройни доказателства или изобщо не разкрива доказателства за рискове от разпространение на заразата сред учениците в училищна среда. Докладът на ЕЦПКЗ на основата на доказателства от 32 европейски държави стига до заключението, че предаването на заразата от един ученик към друг е нетипично и не е основна причина за заболяемостта сред децата. Освен

това многобройни проучвания, в които се проследяват контактите на заразени ученици в училищна среда в редица държави, разкриват малобройни доказателства или изобщо не установяват такива за вторично разпространение от заразени ученици в училищна среда.

Ето и цитат от направено заключение в документ, разработен с участието на Техническата консултативна група (ТКГ) от специалисти по образователни институции и COVID-19 и секретариата на ТКГ (УНИЦЕФ, ЮНЕСКО и СЗО):
„... прегледът на вече наличните доказателства разкрива, че присъственият учебен процес видимо не е основен двигател на пиковете в заразата, децата в училище не изглеждат изложени на по-голям риск от заразяване в сравнение с периода на затваряне на училищата, при условие че се спазват предпазни мерки и училищният персонал не изглежда да е изложен на повишен относителен риск в сравнение с населението като цяло.“

Присъствен учебен процес в училищата и разпространение на COVID-19 | UNICEF България

ПРИЗИВИ и НАСОКИ

В световен мащаб има консенсус и е взето решение - затварянето на училищата с цел контрол върху пандемията от Covid-19, трябва да бъде последната мярка. Колкото по-дълго децата не присъстват в тяхната естествена образователна среда, толкова по-трудно се връщат към нея. Натрупаният напредък се губи, постигнатият успех се заличава, наблюдава се регрес в развитието. Специалистите по психично здраве по света алармират да обърнем внимание на децата си. Те са директен приемник на всички преживявания в семейството. Показват несъзнавана чувствителност към настроенятията в обществото. Тревожността расте главоломно. Имаме огромен проблем, с чиито последици тепърва ще се сблъскаме.

Бърза оценка на въздействието на COVID 19 върху образованието: задълбочаване на пропуснатото | UNICEF България

Правителствата по цял свят се борят с новата вълна на вируса, прилагат изключително строги мерки, но детските градини и училищата остават отворени. България е една от малкото държави, която ограничава достъпа на децата до образователните институции най-дълго време.

ЮНЕСКО, УНИЦЕФ, Световната продоволствена програма (СПП) и Световната банка публикуват насоки за безопасното отваряне на училищата. Призовават ги да намерят най-добрия подход при отваряне чрез ефективни учебни процеси, подкрепа за здравето и цялостна подкрепа за психосоциалното развитие на подрастващите. У нас – точно обратното. Месеци наред хиляди ученици се обучават в електронна среда и не са стъпвали в училище за повече от две седмици.

В насоките на световните организации се подчертава, че националните и местните власти трябва да се ръководят преди всичко от най-добрия интерес на детето и цялостните съображения за общественото здраве. У нас за „най-добър интерес“ се счита пълното затваряне освен на училищата, но и на детските градини. *Нови насоки за безопасно отваряне на училищата | UNICEF България*

РЕШЕНИЕТО

В редица държави по целия свят не се прави разделение между образователните институции при прилагане на ограниченията, свързани с пандемията от Ковид-19. Децата имат приоритетно значение, независимо дали посещават частни, държавни или общински учебни заведения, или такива от формалното или неформалното образование.

Барселонската болница San Joande Deu провежда едно от най-просторните към момента изследвания сред децата по отношение на разпространението на Ковид-19. Изследването се случва в рамките на 5 седмици с 2000 участници, разпределени в т.нар. групи - „мехурчета“- групи с по-малък брой деца, без текучество. Резултатите показват, че разпределянето на децата в подобни групи е ефикасна мярка за удържане предаването на инфекцията и за проследяване на контактите. Малките под 12 години и големите показват същия капацитет за предаване и заразяване. Създадена е и онлайн платформа KoroNakids, която продължава да функционира и до момента като събира данни, защо децата имат известна естествена защита от Covid 19. <https://www.sjdhospitalbarcelona.org/en/kidscorona/children-spreaders-disease>

✓ В редица държави по света (в т.ч. Парагвай) отварянето на целия образователен сектор (независимо дали говорим за частен или публичен) е решен чрез гореспоменатите групи "мехурчета" или „балончета“ (англ.- „safety bubbles“). Това са групи, съставени от постоянен и стабилен брой ученици (15-16), които споделят ограничени общи пространства - класна стая, стол за хранене, салон за спортни дейности, работилници и пространства за междучасия и игра.

✓ В редица държави по света (в т.ч. Парагвай) държавни институции си партнират с родителски организации, които кооперират в образователните дейности, фирмите от частния сектор, гражданските организации. Всички работят ЗАЕДНО ЗА ДЕЦАТА.

**В изложението си сме ползвали данни от достоверни източници и международни обществени организации с висок кредит на доверие – СЗО, ЕЦПКЗ, УНИЦЕФ, ЮНЕСКО, както и публикации в реномирани медии.*

НАШЕТО НАСТОЯВАНЕ

Уважаеми г-н Борисов, дами и господа, частният образователен сектор в България е доказал, че работи изключително отговорно и спазва всички изисквания от държавния протокол при връщане на децата в образователните институции.

Ние, от Българската Асоциация на Неформалното Образование неведнъж сме доказали нашата отговорна позиция. Ние работим в защитени пространства, с малки групи без текучество при засилени мерки за безопасност и контролирано ежедневно постъпване. Гарантирали сме многократно пред вас качеството на защитената среда, която предлагаме за нашите групи, която с абсолютна точност съответстват на гореописаните световни практики на групи - „балончета“. За да гарантираме качеството на своята работа, ние работим в такива много преди Ковид пандемията. Позовавайки се прилаганата в редица страни практика за работа в подобни малки общности от обучаеми и преподавател, Ви приканваме да обмислите отговорно възможността именно частните образователни структури да бъдат буфер в тази сложна ситуация. По този начин, освен че родителите ще бъдат улеснени в това да изпълняват своите работни задължения, държавата би подала ръка на един стойностен стълб от образователната система - неформалното образование.

Настояваме от 1. 04. 2021 г. всички образователни структури да отворят вратите си. Децата трябва да се завърнат в естествената им среда за развитие и обучение, независимо дали тя е част от формалното или неформалното образование. Децата имат равни права и родителите трябва да имат избор. Всяка възрастова група е важна и има своите потребности.

Знаем, че решението е във Ваши ръце. Призоваваме Ви да действате мъдро и да градите, а не да рушите. Да следвате примера на стотиците преди вас, които са съграждали и развивали образованието след Освобождението на България.

Да, решението е трудно, но ще даде възможност на поколенията да оценят усилията ви за тяхното бъдеще.

Готови сме да защитим бъдещето на децата си с всички мерки, позволени от закона и с подкрепата на различни граждански организации, вълнуващи се и работещи за бъдещето на децата. Заслужено се радваме на изключително високо доверие от страна на родителите, които поверяват в наши ръце най-скъпото си - децата и с пълно посвещение пред тях сме отговорни за тяхното обучение, възпитание, подкрепа и развитие като цялостни и хармонични личности.

Уверяваме ви в нашата добронамереност.

С уважение,
Жаклин Кунович

Председател на Българска Асоциация на Неформалното Образование – БАНО

Подкрепено от:

Неформална група „Родители на деца в прогимназиален и гимназиален етап на образование“

Съюз на организациите за любителско изкуство"- СОЛИ с председател Милена Налбантова

Национален инициативен комитет за качествена и иновативна образователна система